

RADÓ ENDRE:

A TERMÉSBECSLÉS 1951. ÉVI SZERVEZETE

A N. T. 625/32/1950. számú határozata a termésbecslés feladatát 1951-től kezdve a Központi Statisztikai Hivatalra bízta. Tervgazdálkodásunk fejlődése tűzte napirendre ezt a kérdést, mert iparunk fejlődése megköveteli, hogy mezőgazdaságunkban is mind tervszerűbben dolgozzunk. Kétéves növénytermelési és állattenyésztési terveink mezőgazdaságunk mai elaprózottságának viszonyai között is lehetővé teszik a tervszerű befolyásolást és a nagyüzemi gazdálkodásra való áttérés mértékének megfelelően a tervszerű irányítást is. De terveink elkészítése mellett azok végrehajtását is ellenőriznünk kell: így növénytermelés vonalán termésátlagaink alakulását, mert jól tudjuk, hogy az ipar szocialista fejlődése megakadna, ha a mezőgazdaságban nem tudnánk követni az ipar fejlődésének ütemét. Ezért a termésátlagok ismerete népgazdaságunk számára elengedhetetlenül fontos.

A termésátlagok és vetésterületi adatok birtokában terméseredményeinket könnyen megállapíthatjuk, de tervezésünk szempontjából nem közömbös, hogy ezeknek az adatoknak *mikor* jutunk birtokába. Míg az ipar tervezése külső — előre le nem mérhető — körülményektől alig függ, addig mezőgazdaságunk tervezése éppen elaprózott jellegénél fogva nem tudja magát külső — előre nem látott — körülményektől mentesíteni. A vetéstervnél már a várható terméseredményekkel számolunk, de ezek a fenti külső okonál fogva még megváltozhatnak. Hogy terveinket részleteiben helyesen tudjuk megvalósítani, a végleges terméseredményeket már jóval a betakarítás előtt ismernünk kell munkaerőelosztásunk, gépeink, szállítóeszközeink és raktáraink kihasználása, bel- és külkereskedelmünk, mezőgazdasági iparunk terveinek elkészítése céljából.

Ha terméseredményeinkről nincsenek megbízható adataink, az osztályellenség kihasználja ezt a helyzetet és rémhírterjesztéssel, demoralizálással még dolgozó parasztságunkat, sőt nem egyszer felelős funkcionáriusainkat is befolyásolhatja. Láttuk tavaly ősszel, hogy a „semmi sem termett“, „minden kipusztult“ hangulat egyes községekben a begyűjtést időlegesen, különösen kapásoknál lefékezte. Először a kulákbefolyást kellett legyőzni és felnyitni dolgozó parasztságunk szemét, hogy lássa, mit rejtett el a kulák a siránkozó hangulatot kihasználva, és csak utána tudtuk begyűjtési tervünket teljesíteni, sőt nem egy esetben túlteljesíteni. Ha idejében megbízható adatok álltak volna rendelkezésünkre, ha funkcionáriusainkban élt volna kellő éberség, az osztályellenség mesterkedéseit csirájában el tudtuk volna fojtani.

A várható termés mennyiségének megállapítása a lábbon álló termés becslése útján történik. Nem újkeletű módszer ez. Már a kapitalisták nagy

gyakorlatra tettek szert az ilyen becslésben, de nekik más céljaik voltak. A terménybizományosok és spekulánsok a nagybirtokosoknak és egyes kulákoknak termését szakemberekkel és terményfelvásárló hálózatukkal igen pontosan megbecsülték, aminek alapján spekulációs és hitelműveleteiket lebonyolították. Ezek a becslések részleteiben igen pontosak voltak, de csak a fenti célokra voltak alkalmasak. Országos átlag kialakítása a tőkéseknek nem volt céljuk, mert hiszen őket a profit és nem a nép kenyere érdekelte.

A nagybirtokot felosztottuk, a terménybizományosoknak a dolgozók kenyerével való spekulációját felszámoltuk és ezekkel együtt megszűnt a kapitalista érdekeket kiszolgáló termésbecslés is. Ma, amikor hatalmas lépésekkel haladunk előre a szocializmus építésében, új, jobb, az egész országra kiterjedő termésbecslési szervezetre van szükségünk, mely megbízhatóan, pontosan, időre tájékoztat a terméskilátásokról. Ennél a munkánál is, mint oly sok más területen, a Szovjetunió tapasztalatira támaszkodunk, hogy gyors és jó eredményeket tudjunk elérni.

A Szovjetunióban a termés hozamok megállapítása a kolhozok beszámolójelentéseinek nyugszik, melyeket az aratás előtti időben, megfelelő ellenőrzés után végső fokon a Minisztertanács mellett működő Állami Terméshozammegállapító Főfelügyelőség értékeli ki. Ennek a rendszernek alapelve, hogy a termésbecslési eredmények megbízható befolyásmentes kiértékelését minden termelési érdektől független szerv hajtsa végre. Tapasztalhattuk, hogy a begyűjtésért felelős szervek nem egyszer azért értékelték alá a termés kilátásokat, hogy a begyűjtés nehézségeit a könnyebb ellenállás vonalán győzzék le, vagy pedig a laza terveket könnyen „túteljesítsék“. Miközben iparunk feszített tervekkel dolgozik, megengedhetetlen, hogy a termés egy része a laza tervek következtében a tervszerű elosztást elkerülje. Ezért a Szovjetunió tapasztalatait átvéve, 1951-től kezdve független termésbecslő hálózat fog működni, melynek irányítását, felügyeletét a 625/32/1950. sz. N. T. határozat a Központi Statisztikai Hivatalra, annak járási statisztikus- és saját termésbecslői hálózatára bízta. Ezzel biztosítva látszik az az előfeltétel, hogy a terméseredmények kiértékelését minden termelési érdektől független, befolyásmentes szerv végezze.

A szovjet termésbecslési rendszer másik alapelve a többirányú ellenőrzés. A kolhozok beszámolójelentését a gépállomás is megkapja, mely természetbeni fizetését a terméseredmények után kapja. Ellenőrzi ezt a jelentést a faluszovjet és a tervezésért felelős földművelési szerv is. Nálunk az ellenőrzésnek ilyen rendszere az elaprózott gazdaságok sokasága miatt még nem valósítható meg, de a többirányú ellenőrzés elvét mi is átvesszük.

Tekintve, hogy nálunk még túlnyomóan kisparaszti parcellákon folyik a gazdálkodás, a nagyüzemi beszámolójelentések rendszerére még nem tudunk támaszkodni. A községek vetésállapotáról a viszonylag legmegbízhatóbb képet a községi tanácsok végrehajtóbizottságainak elnökei tudják adni. A községi jelentéseket a járási statisztikusok, illetve termésbecslők helyszíni szemlékkel, szakemberek, agronómusok bevonásával ellenőrzik, majd a községek jelentéseit összesítik, kiértékelik és esetleg helyesbítik. — Az ellenőrzés második iránya megyei vonalon történik, úgy, hogy a megyei termésbecslő ugyancsak önállóan, szűrőpróbaszerűen becs-

léseket végez és ellenőrzi a községi és járási jelentéseket. — Az ellenőrzés harmadik iránya a Központi Statisztikai Hivatal termésbecslési csoportja útján történik, amely a végleges számszerű becslés idején központi, szakértőkből álló bizottságokkal ellenőrzi a megyei termésátlagokat.

A termésbecslő szervezet gerincét a tanácsi szervezethez tartozó járási statisztikusok alkotják, akik azonban éppen függetlenségük biztosítására, termésbecslési vonalon a Központi Statisztikai Hivatalnak tartoznak felelősséggel. Miután a statisztikusoknak, illetve a termésbecslőknek a községi jelentéseket önálló becsléssel kell ellenőrizniük, becsléseik megbízhatóságának fokozására a növényeket nemcsak közvetlenül az aratás előtt, hanem már fejlődésük kezdetétől figyelemmel kell kísérniük. Ennek megfelelően az egyes növényekre vonatkozó községi jelentések a növények fejlődésének olyan jellegzetes időpontjaiban készülnek, mint például szárbaszökéskor, virágzáskor, stb. Hogy a jelentések összehasonlíthatók és összesíthetők legyenek, a községi jelentéseknek tartalmazniuk kell a növény vetésterületét és a jelentés időpontjában a vetésterület minőségi megosztását, aszerint, hogy mennyi a „jó“, „közepes“, illetve „gyenge“ állapotú vetés. A növekedés későbbi idejében, mikor már az érés közeledik, a fentieken kívül mindegyik minőségre a várható hozamokat is jelenteni kell.

A járási termésbecslő-hálózat, miután járásának vetéseit az állandó határjárás során alaposan megismerte és minden észleletét községenként naplószerűen feljegyezte, a végleges számszerű becslésekig már kellőképpen tájékozva van járásának terméskilátásairól. A községek számszerű, a várható átlagokat is tartalmazó jelentései, a kellően tájékozott termésbecslő részére már elegendő támpontot nyújtanak a helyes kiértékelésre. Megkönnyíti a kiértékelést, hogy a folyamatos jelentéseket egymással össze lehet hasonlítani, hogy a községek jelentései egymással összevetethetők, valamint hogy termelőszövetkezeti csoportok is jelentik a fentiekhez hasonlóan a vetésállapotokat a járási termésbecslőknek, melyek ugyancsak támpontot szolgáltatnak a községi jelentés helyességéhez.

A megyei termésbecslő, aki összesítve megkapja a községek jelentéseit és a járások által helyesbített eredményeket, saját becslései és a rendelkezésére álló anyag alapján kiértékeli és helyesbíti a járási átlagot, illetve javaslatot tesz a Központi Statisztikai Hivatalnak a helyesbített járási átlagok alapján megyei átlag megállapítására.

A végleges országos kiértékelés a központi repülőbizottságok jelentései, valamint a megyei jelentések alapján a Központi Statisztikai Hivatalban történik.

Tekintettel arra, hogy a termésbecslés munkáját zömmel a járási statisztikusok fogják ellátni, kiknek nagyrésze nem agrárszakember, a termésbecslés módszerére, rendszerére, a kiértékelés módjára meg kellett őket tanítani. Ebből a célból a Központi Statisztikai Hivatal kéthónapos tanfolyamot szervezett, ahol agrárpolitikai és statisztikai alapismereteket, valamint a becsülendő növények ismeretét sajátították el. Ezen a tanfolyamon a járási statisztikusokon kívül 15 legnagyobb mezőgazdasági városunk statisztikusa, valamint a Központi Statisztikai Hivatal 38 járási és 19 megyei termésbecslője is részt vett.

A termésbecslés új rendszerével, melyet ebben az évben alkalmazunk először, megteszük az első lépést abba az irányba, hogy jól szervezett

termésbecslési hálózaton keresztül megbízható, pontos terméseredményeket tudjunk a tervkészítés és ellenőrzés rendelkezésére bocsátani.

A jó szervezés ezen a téren azt is jelenti, hogy a termésbecslők nemcsak szakmai, de politikai téren is megállják helyüket: fel tudják venni a harcot az osztályellenség közvetlen támadása ellen, amely a valódi terméskilátások letagadásában és csökkentésében jelentkezik, valamint a közvetett támadása ellen, amely az állammal szembeni bizalmatlanság szításában, rémhírek terjesztésében és a fegyelem lazításában jelentkezik. A Párt II. Kongresszusa új megvilágításban vetette fel a nagyüzemi mezőgazdaság megvalósításának kérdését, részletes útmutatásokat adott a falu szocialista építésének, a falusi osztályharcnak kérdéséről. Ezeknek ismeretében kell végrehajtani a Központi Statisztikai Hivatal termésbecslőinek feladataikat. Munkájuk — ha jól végzik — segíti a Pártot és a kormányt a helyes termésátlagok megállapításával, hogy népgazdaságunk szocialista átalakítását terveit teljesíteni tudjuk és egész mezőgazdaságunk szocialista átalakítását gyorsan és zökkenőmentesen végre tudjuk hajtani.

A „SZOCIALISTA KERESKEDELEM KISKÖNYVTÁRA“

sorozatában megjelent

L. N. STEINBERG:

A MUNKA TERVEZÉSE A SZOVJET KISKERESKEDELEMBEN

c í m ű k ö n y v

A könyv ismerteti a munkaerőgazdálkodás és a munkatermelékenység kérdéseit a szocialista kiskereskedelemben

Ára: 3,50 Ft

Kapható: Új Magyar Könyvesboltban (Budapest VI, Sztáli ut-út 16. sz.), valamint Könyvesbolt Kiskereskedelmi Vállalat, a „Szikra“ és a „Népszava“ könyvesboltjaiban